

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΜΑΡΚΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΓΑΛ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Εἰς ὕψος μέγα ἀνεβίβασεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς τὴν ἀξίαν καὶ τιμὴν τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς· παρέστησεν αὐτὴν τιμιωτέραν ὄλου τοῦ κόσμου· εἶπεν ὅτι οὐδὲν

τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων ἐστὶν ἰσὸς τῆς ψυχῆς ἀντάλλαγμα. Ἀλλὰ τί ἀρά γέ ἐστιν ἢ τοσοῦτον πολῦτιμος, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν, ἢ πανυπέρτιμος καὶ ἀτίμητος

(ΚΥΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓΕΛ. ΤΟΜ. Β΄.)

ψυχῆ; πόθεν παρήχθη; ποία ἡ οὐσία καὶ φύσις αὐτῆς; πόσος ὁ τῆς διαρκείας αὐτῆς καιρὸς;

Πολλοὶ τῶν παλαιῶν εἰδωλολατρῶν πολλὰ ἐκοπίασαν, ἵνα ταῦτα κατανοήσωσιν, ἀλλὰ, μὴ ἔχοντες τὸ φῶς τῆς θείας ἀποκαλύψεως ὁδηγὸν τοῦ κόπου αὐτῶν, ματαιῶς ἐκοπίασαν. Τούτων ἄλλοι μὲν διὰ τοῦ φωτός τῆς φύσεως ἀνέβησαν ἕως εἰς τινὰ βαθμὸν κατανοήσεως, ἔπειτα, μὴ δυνάμενον τὸ φῶς ἐκείνο νὰ ἐκτανθῆ εἰς τὰ ὑψηλότερα, ἐγκατέλιπεν αὐτούς. ὅθεν ἔπεσον εἰς παράλογα σφάλματα. ἄλλοι δέ, ἢ μὴ φωτισθέντες ὥσον ἀναγκαῖον, ἢ ἐναντιούμενοι καὶ εἰς τὸ φῶς τῆς φύσεως, οὕτως ἐλάλησαν περὶ ψυχῆς, ὥσπερ ἂν εἴ ἦσαν μωροὶ καὶ ἀσύνετοι. ἐκ τούτου σχεδὸν ὅσοι ἐθνικοὶ φιλόσοφοι, τόσαι καὶ αἱ περὶ ψυχῆς γνώμαι. Ὁ μὲν Κικέρων ἔλεγεν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐκ θεοῦ ἐδόθη, ὁ δὲ Ἐπίκτητος, ὁ Σένεκας, ὁ Μάρκος ὁ Ἀντωνῖνος, ὅτι ἐστὶ μέρος τῆς θείας οὐσίας, οἱ δὲ Ἐπικούρειοι, ὅτι ἐστὶ ποιότης. ὁ μὲν Θαλῆς ἐνόμιζεν αὐτὴν φύσιν, ἐν ἑαυτῇ διὰ παντός κινουμένην, ὁ δὲ Πυθαγόρας ἀριθμὸν αὐτοκίνητον, ὁ δὲ Πλάτων οὐσίαν πνευματικὴν δι' ἀρμονικοῦ ἀριθμοῦ κινουμένην. ὁ Ἀριστοτέλης ἐντελέχειαν. ὁ Δικέαρχος ἀρμονίαν καὶ συμφωνίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων. ὁ Ἀσκληπιάδης ὁ ἰατρός κοινὴν πασῶν ὁμοῦ τῶν αἰσθήσεων ἐνέργειαν. ὁ Ἡράκλειτος ἀναθυμίασιν. ὁ Ἐμπεδοκλῆς σύνθεσιν πάντων τῶν στοιχείων. ὁ μὲν Δημόκριτος καὶ ὁ Λεύκιππος ἐκ πυρὸς πεποιημένην. ὁ δὲ Ἐπιθόρμος ἐκ τοῦ ἡλίου. ὁ δὲ Ἴππων ἐξ ὕδατος. ὁ δὲ Ξενο-

φάνης ἐξ ὕδατος καὶ γῆς. ὁ μὲν Κρίτιος ἔλεγεν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐστὶ τὸ αἷμα, ὁ δὲ Ἴπποκράτης, πνεῦμα ἐν ὅλῳ τῷ σώματι ἐφ-ηπλωμένον. ὁ δὲ Κριτόλαος, πέμπτη οὐσία. Πάντες, ὡς ἀκούετε, ἀσύμφωνοι ἦσαν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ φύσεως τῆς ψυχῆς. ἔλεγον δὲ περὶ αὐτῆς ἀναπόδεικτα, ἀκατάστατα, παράλογα, ἄτοπα. ἦσαν ὁμοῦ, πλὴν τῶν θνητοφύχων Ἐπικουρείων, πάντες οἱ λοιποὶ σύμφωνοι περὶ τοῦ ὅτι ἡ ψυχὴ διαμένει ζῶσα καὶ μετὰ θάνατον, ἡγοῦν περὶ τοῦ ὅτι ἡ ψυχὴ ἐστὶν ἀθάνατος. μαρτυρεῖ τοῦτο ἡ διδασκαλία τοῦ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος ἢ περὶ τῆς μετεμψυχώσεως, τουτέστι τῆς ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα μεταβάσεως τῆς ψυχῆς, καὶ τελευταῖον τῆς ἐνώσεως αὐτῆς μετὰ τοῦ θεοῦ. μαρτυρεῖ τοῦτο ἢ μετὰ θάνατον ἀποθέσεως τινῶν ἀνθρώπων. μαρτυροῦσι τοῦτο αἱ μετὰ θάνατον πεισούμεναι παρ' αὐτῶν τρυφαὶ καὶ τιμωρίαι. ὅθεν καὶ Χάρωνα ἐκήρυττον μετακομίζοντα τὰς ψυχὰς εἰς ἄλλον βίον, καὶ νήσους Μακάρων, εἰς τὰς ὁποίας ἔζων οἱ δίκαιοι, καὶ Φλεγέθοντα, καὶ Κωκυτόν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐβασανίζοντο οἱ πταίσται. βεβαιοῦσι τοῦτο τοῦ Κικέρωνος τὰ λόγια. « Ἐπίξουσιν, λέγει » αὐτός, πάντες οἱ ἀρχαῖοι, ὅτι ὁ θάνατος » οὐκ ἐξαλείφει πᾶσαν αἴσθησιν, καὶ ὅτι ὁ » ἀνθρώπος, ἐξελθὼν ἐκ ταύτης τῆς ζωῆς, » οὐκ ἐξουδενοῦται. » πολλῶ δὲ περισσότερον βεβαιοῦσι τοῦτο τοῦ Σωκράτους τὰ λόγια πρὸς τοὺς περιεσῶτας αὐτοῦ φίλους. « Δύο, εἶπε, πρόκεινται ὁδοὶ εἰς τὰς ψυχὰς » τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ἐξέρχωνται τοῦ σώ- » ματος. ὅσαι μὲν ψυχὰι ἐδουλώθησαν καὶ » ἐτυφλώθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν,

» ἐκείναι, ἐλεγχόμεναι ὑπὸ τῶν ἰδίων καὶ
 » οἰκιακῶν σφαλμάτων, ἢ ὑπὸ τῶν ἀδιορ-
 » θώτων ἀδικιῶν, πορεύονται εἰς τὴν ὁδόν,
 » τὴν παντελῶς ἐναντίαν ἐκείνης τῆς ὁδοῦ,
 » ἣτις φέρεται εἰς τὴν κατοικίαν τῶν θεῶν· τὸ
 » ἐναντίον δέ, ὅσαι δηλαδὴ ψυχαὶ ἐφύλαξαν
 » τὴν ἰδίαν ἀθωότητα καὶ καθαρότητα, καὶ
 » διετήρησαν ἑαυτάς, ὅσον ἐδυνήθησαν,
 » ἀπὸ τοῦ μολυσμοῦ τῶν αἰσθήσεων, ζή-
 » σασαι δὲ ἐν ἀνθρωπίνους σώμασιν, ἐμιμή-
 » θησαν τὴν ζωὴν τῶν θεῶν, εἰς ἐκείνας ἢ
 » ὁδὸς τοῦ οὐρανοῦ, ὅθεν ἦλθον, ἐστὶν ἀνεωγ-
 » μένη.» Ἐκ τούτου βλέπομεν, ὅτι καὶ οἱ
 ἐθνικοὶ ἐπίστανον τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς,
 καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων, καὶ καὶ
 ἢ περὶ τούτου διδασκαλία αὐτῶν πλήρης
 ἦν δεισιδαιμονιῶν καὶ σφαλμάτων.

2. Πέτρ.
1, 19.

Ἡμεῖς ἔχομεν διδασκαλον τὸν λόγον
 τοῦ θεοῦ, ὅστις εἰς τὸ σκότος ταύτης τῆς
 ζωῆς φέγγει ὡς λύχνος, καὶ ὁδηγεῖ ἡμᾶς
 εἰς τὴν κατανόησιν οὐχὶ πάντων, ἀλλ' ἐ-
 κείνων μόνον, ὅσα ἀναγκαῖά εἰσι πρὸς τὴν
 ἡμῶν σωτηρίαν· τὰ δὲ λοιπὰ τότε κατα-
 νοήσομεν, ὅταν, ἐξεληθόντες ἀπὸ τοῦ αὐχ-
 μηροῦ τόπου τοῦ σώματος ἡμῶν, φθάσωμεν
 ἐκεῖ, ὅπου ἡ ἡμέρα διαυγάζει, καὶ ὅπου ὁ
 φωσφόρος Ἰησοῦς, ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων,
 ἀνατέλλει καὶ ἀποκαλύπτει πάντα. Ἐὰν
 οὖν προσέχωμεν εἰς αὐτὸν τοῦ θεοῦ τὸν
 λόγον, ἡμεῖς μαθάνομεν εὐθὺς τίς ἐστὶν ὁ
 ποιητὴς τῆς ψυχῆς, ποία ἐστὶν ἡ φύσις
 αὐτῆς, πόσος ὁ τῆς διαρκείας αὐτῆς καιρὸς,
 ποῖον τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ διὰ ποῖον τέλος
 ἐπλάσθη.

Γεν. 2,
7.

« Καὶ ἐνεφύσησε, λέγει, εἰς τὸ πρόσω-
 » πον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ

» ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζωσαν.» Ὁ θεὸς
 οὐδὲ πνεῦμονας ἔχει, οὐδὲ σῶμα, οὐδὲ χεῖλη
 ἵνα φυσήσῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ, ὅταν ἐπλασε τὸ
 σῶμα, εἶπε « Καὶ ἐπλασεν ὁ θεὸς τὸν
 » ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς,»
 διὰ τοῦτο, ἵνα διδάξῃ, ὅτι ἡ ψυχὴ οὐκ ἐστὶ
 χῶμα, ἀλλὰ πνεῦμα, οὐκ ἐστὶ σῶμα ὑλικόν,
 ἀλλὰ οὐσία ἄυλος, ἔλαθε τὴν λέξιν ἐνεφύ-
 σησε, δι' αὐτῆς παραστήσας τὴν διαφορὰν
 τὴν μεταξὺ σώματος καὶ πνεύματος· διότι,
 καὶ αὐτὸ τὸ ἐμφύσημα ὑλικόν ὑπάρχει
 καὶ σωματικόν, ὅμως καθὸ ἀόρατον, καθὸ
 κινητικόν, καθὸ ἐνεργητικόν, ἔχει τινὰ
 ὁμοιότητα μετὰ τῆς ψυχῆς· ὅθεν εἶπεν, « ἐ-
 » πλασε καὶ ἐνεφύσησεν,» ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς,
 ὅτι ἄλλο ἐστὶ τὸ σῶμα, καὶ ἄλλο ἡ ψυχὴ.
 Τὸ σῶμά ἐστὶ σύνθετον, τὸ δὲ σύνθετον
 διαλύεται εἰς ἐκείνα, ἐκ τῶν ὁποίων σύγ-
 κεται· ὅθεν τὸ σῶμά ἐστὶ κατὰ φύσιν
 φθαρτόν· τὸ πνεῦμά ἐστὶν ἀπλοῦν, τὸ
 ἀπλοῦν οὐδέποτε διαλύεται· διὰ τοῦτο ἡ
 ψυχὴ ἐστὶν ἀφθαρτος καὶ ἀθάνατος· « Καὶ
 » ἐπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν
 » ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρό-
 » σωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς.» Ἐκ ταύτης
 τῆς διδασκαλίας τοῦ θεοῦ ἔμαθον οἱ εὐσε-
 βεῖς, ὅτι καὶ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ἐπλά-
 σθησαν ὑπὸ θεοῦ· ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμά ἐστιν
 ὑλικόν, γήϊνον, ὄρατόν, θνητόν καὶ φθαρτόν,
 ἡ δὲ ψυχὴ ἐστὶ πνεῦμα ἄυλον, νοερόν, ἀό-
 ρατον, ἀθάνατον, ἀφθαρτόν. Καὶ εἰς μὲν
 τὸ πρόσωπον τῶν πρωτοπλάστων τότε
 ἐμφυσήσας ὁ θεός, ἐπλασε τὴν ψυχὴν αὐ-
 τῶν· νῦν δὲ παντός ἀνθρώπου ψυχὴν πλάτ-
 τει, ὡς οἶδεν αὐτός, ἐν αὐτῷ τῷ σώματι
 αὐτοῦ· « Λέγει Κύριος, ἐκτείνων οὐρανόν,

αὐτῶν.

αὐτῶν.

2αχ. 12

» καὶ θεμελιῶν τὴν γῆν, καὶ πλάσσων
» πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ ».

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ μανθάνομεν, καὶ ποῖόν ἐστι τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς. Ἡ θεία γραφή περιέγραψε πρῶτον τὴν πλάσιν τοῦ σώματος, ἔπειτα καὶ τὴν τῆς ψυχῆς· ἐφάνερωσε δέ, ὅτι ὁ θεὸς διὰ τῆς εὐλογίας αὐτοῦ ἄλλα μὲν χαρίσματα ἔδωκεν εἰς τὸ σῶμα, ἄλλα δὲ εἰς τὴν ψυχὴν· εἰς τὸ σῶμα ἔδωκε τὴν αὐξήσιν, τὸν πληθυσμόν, τὴν δύναμιν τοῦ πληρῶσαι τὴν γῆν, καὶ κατακρατῆσαι αὐτῆς· « Καὶ εὐλόγησεν » αὐτοὺς ὁ θεός, λέγων, Αὐξάνεσθε, καὶ » πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, » καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς »· εἰς τὴν ψυχὴν ἔδωκε τὸ ἄρχειν, ἡγουν τὴν ἐξουσίαν, τὴν κυριότητα, τὴν δεσποτείαν πάντων τῶν γηίνων πραγμάτων, καὶ πάσης τῆς γῆς· « Καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων » τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ » οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ » πάσης τῆς γῆς ». Ἐπειδὴ δὲ ἔδωκεν ὁ θεὸς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἄρχειν, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ πάσας τὰς δυνάμεις, ὅσαι εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἵνα ἄρχῃ καὶ ἐξουσιάζῃ· ταύτας δὲ τὰς θαυμασίας δυνάμεις τῆς ψυχῆς καθεὶς καὶ βλέπει καὶ αἰσθάνεται.

Ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ νοὸς αὐτῆς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἀναβαίνει εἰς τὸν οὐρανόν, καταβαίνει εἰς τὸν ἄδην, περιέρχεται τὴν γῆν, ἐμβαίνει εἰς τὰς πόλεις, εἰσέρχεται εἰς πάντα τόπον, νοεῖ εἴτι θέλει, μνημονεύει τὰ παρελθόντα, συλλογίζεται τὰ ἐνεσῶτα, προνοεῖ τὰ μέλλοντα, ζυγοστατεῖ, ἀνακρίγει, συμβιβάζει, διαχωρίζει καὶ τοὺς ἰδίους

αὐτῆς συλλογισμούς· αὐτὴ μανθάνει διαφόρους γλώσσας, τέχνας παντοίας, ἐπιστήμας ὑψηλάς· ὅσας διαλέκτους ἀκούετε, ὅσα βιβλία ἀναγινώσκετε, ὅσα τεχνητὰ πράγματα βλέπετε, τῆς ψυχῆς ἡμῶν εἰσὶν ἔργα· αὐτὴ ἐφεῦρε φιλοτεχνήματα, διὰ τῶν ὁποίων διαπερῶμεν τὰ μακρὰ τῆς θαλάσσης διαστήματα, βυθίζομεθα εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης καὶ ἀνάγομεν τοὺς μαργαρίτας, καταβαίνομεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς καὶ ἐξάγομεν τὰ μέταλλα· μετροῦμεν τὸ μέγεθος τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ λοιπῶν πλανητῶν, ἔτι δὲ καὶ τὰ μεταξὺ αὐτῶν διαστήματα· ἀναλογιζόμεθα τὸν καιρὸν τῆς τούτων περιόδου, τῆς ἀνατολῆς, τῆς δύσεως, τῆς συζυγίας, τῆς ἐκλείψεως, τῆς μεταξὺ ἀλλήλων καὶ τῆς γῆς ἀποστάσεως, συνάγομεν καὶ σκορπίζομεν τὸ πῦρ, εἰσάγομεν καὶ ἐξάγομεν τὸν ἀέρα, γνωρίζομεν τὸ μέτρον τῆς δυνάμεως τοῦ πυρός, τοῦ ὕδατος, τῶν ἀνέμων· βλέπομεν καὶ ἐκεῖνα, ὅσα ἢ διὰ τὴν μικρότητα ἢ διὰ τὸ διάστημα φεύγουσι τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ὄρασιν· αὐτὴ εὔρε μικροσκοπία, τηλεσκοπία πυρόμετρα, ὑγρόμετρα, βαρόμετρα, θερμομέτρα, ἀνεμόμετρα· αὐτὴ νοεῖ λύσεις προβλημάτων πάσης ὑποθέσεως, ἀναλογισμούς μακροσκελεῖς, καὶ δυσαναλογίστους, εὐρέσεις πραγμάτων ἀποκρύφων· Ἡ ψυχὴ ἠθολογεῖ, φυσιολογεῖ, γεωμετρολογεῖ, βοτανολογεῖ, μετεωρολογεῖ, ἰατρολογεῖ, ἀστρονομεῖ, ὄντολογεῖ, πνευματολογεῖ, ψυχολογεῖ, θεολογεῖ· διὰ τούτων δὲ τῶν ἔργων αὐτῆς ἄρχει καὶ δεσπόζει πάντων τῶν ἐν γῆ πραγμάτων καὶ αὐτῆς ὅλης τῆς γῆς. Βλέπεις πόση ἢ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ λογικοῦ

ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀλόγου ζώου; ποῖον τῶν ἀλόγων ζώων ἢ τῶν πετεινῶν, ἢ τῶν νηκτῶν, ἢ τῶν ἐρπετῶν, ἢ τῶν τετραπόδων δύναται νὰ πράξῃ, οὐ λέγω πάντα, ἀλλ' ἐν μόνον μετὰ τῆς αὐτῆς τελειότητος, μετὰ τῆς ὁποίας πράττει ταῦτα πάντα ὁ ἄνθρωπος; Ὅστις ταῦτα συλλογίζεται, ἐκείνος θαυμάζει καὶ ἐξίσταται, βλέπων τὴν τόσῃ εὐγένειαν καὶ χάριν τῆς ψυχῆς, θαυμάζει δὲ μᾶλλον καὶ ὑπερυψοῖ τὴν παντοδύναμον σοφίαν τοῦ θεοῦ τοῦ τῆς ψυχῆς δημιουργοῦ, καὶ βοᾷ μετὰ τοῦ προφητάνακτος· « Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσις σου ἐξ ἡμεῶν, ἐκραταιώθη, οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν ». Μωροὶ λοιπὸν καὶ ἀνόητοι καὶ κατησχυμμένοι εἰσὶν ὅσοι λέγουσιν, ὅτι ὁ λογικὸς ἄνθρωπος οὐδὲν διαφέρει τῶν ἀλόγων ζώων.

Ἐὰν ὁ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἔξουσίαν καὶ κυριότητα πάντων τῶν ἐπὶ γῆς, πολλῶ περισσότερον ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν δεσποτείαν τοῦ σώματος, εἰς τὸ ὅποιον καταικεῖ· ἔδωκε ναὶ εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἔξουσίαν τοῦ σώματος, καταστήσας αὐτὴν μὲν κυρίαν καὶ δέσποιναν, τὸ δὲ σῶμα δοῦλον καὶ ὑπερέτην αὐτῆς· πλὴν ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ἐλεύθερον καὶ αὐτεξούσιον·

« Αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον, καὶ ἄφηκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ » ὅθεν, ὅταν αὐτὴ, μένουσα εἰς τὴν ἑαυτῆς κυριότητα, ἐξουσιάζῃ καὶ ὀδηγῇ καὶ διευθύνῃ τὸ σῶμα, τὸ δὲ σῶμα ἐξουσιάζεται ὑπ' αὐτῆς, καὶ δουλεύῃ καὶ ὑπηρετῇ αὐτήν, τότε βλέπετε καὶ γνωρίζετε ποῖον ἐστὶ τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς· ἔργον θαυμάσιον, ἔργον, τοῦ ὁποίου οὐδὲ ἴχνος φαίνεται εἰς

τὰ ἔργα τῶν ἀλόγων ζώων, ἔργον, τὸ ὅποιον φέρει αὐτὴν εἰς ἐκείνο τὸ μακάριον τέλος, δι' ὃ ἐπλάσθη.

Βλέπε τὸν Ἀβραάμ· εἰς αὐτὸν ἡ ψυχὴ προστάττει, τὸ σῶμα ὑπακούει· αὐτὸς ἕνα λόγον τοῦ θεοῦ ἤκουσεν « Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου », καὶ εὐθὺς φεύγει ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐγκαταλιμπάνει συγγενεῖς, φίλους καὶ πατρίδα· τοῦτό ἐστιν ὑπακοή. Συμβαίνει μάχη μετὰ τῶν ποιμένων αὐτοῦ, καὶ τῶν ποιμένων τοῦ Λῶτ τοῦ ἀνεψιῦ αὐτοῦ· ὁ Ἀβραάμ ἠσυχάζει τὴν μάχην· πᾶσα ἡ γῆ, λέγει πρὸς τὸν Λῶτ, ἐνώπιόν σου ἐστὶ λάβει ὅποιον μέρος ἀρέσει σοι « Εἰ σὺ εἰς ἀριστερά, ἐγὼ εἰς δεξιὰ· εἰ δὲ σὺ εἰς δεξιὰ, ἐγὼ εἰς ἀριστερά »· τοῦτό ἐστι δικαιοσύνη. Κατατροπώσας τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως τῶν Σοδόμων, ἠλευθέρωσε τοὺς αἰχμαλώτους ἀνθρώπους, καὶ τοὺς ἵππους, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα, ὅσα οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἤρπασαν· ὁ βασιλεὺς, αἰσθανόμενος τὸ χρέος αὐτοῦ, λέγει πρὸς τὸν Ἀβραάμ· δός μοι τοὺς ἄνδρας, τοὺς δὲ ἵππους λάβε σὺ διὰ τὸν κόπον σου· « Εἶπε δὲ βασιλεὺς Σοδόμων πρὸς Ἀβραμ· δός μοι τοὺς ἄνδρας, τὴν δὲ ἵππον λάβε σεαυτῶ »· ὁ δὲ Ἀβραάμ οὐδὲ ἐν σπαρτίον ἠθέλησεν ἐξ αὐτῶν· « Εἶπε δὲ Ἀβραμ πρὸς τὸν βασιλέα Σοδόμων· Ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου πρὸς Κύριον τὸν θεόν, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἰ ἀπὸ σπαρτίου ἕως σφαιρωτῆρος ὑποδήματος λήψομαι ἀπὸ πάντων τῶν σῶν »· τοῦτό ἐστιν ἀληθινὴ εὐεργεσία. Καθήμενος ὁ Ἀβραάμ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς

Ψαλ. 138, 6.

Γεν. 12 1.

Γεν. 13, 9.

Σειρ. 15, 14.

αὐτ. 14, 21.

αὐτ. 22, 23.

σκηνῆς αὐτοῦ, περιέμενε τοὺς ἐκεῖθεν διερχομένους ξένους, ἵνα παντὶ τρόπῳ ὑπηρετήσῃ καὶ φιλοξενήσῃ αὐτούς· «Κύριε, » εἶπε πρὸς τὸν διαβαίνοντα ξένον, εἰ ἄρα » εὔρον χάριν ἐναντίον σου, μὴ παρέλθῃς » τὸν παῖδά σου » τοῦτό ἐστι συμπάθεια καὶ εὐσπλαγχνία. Ὁ παντοκράτωρ θεὸς συνομιλεῖ μετὰ τοῦ Ἀβραάμ, καὶ συμφωνολογεῖ μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν Σοδόμων· ὁ δὲ Ἀβραάμ ὀνομάζει ἑαυτὸν αὐτ. 27. γῆν καὶ σποδόν· «Ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ » σποδός »· τοῦτό ἐστι ταπεινοφροσύνη· αὐτὸς τέλος πάντων ὁ Ἀβραάμ καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ σπλάγχων, ἤγουν τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, προετίμησε τοῦ θεοῦ τὸ πρόσταγμα· ὅθεν ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἵνα λάβῃ τὴν μάχαιραν, καὶ σφάξῃ αὐτόν· «Καὶ ἐξέτεινεν Ἀβραάμ τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν τὴν μάχαιραν σφάξαι τὸν » υἱὸν αὐτοῦ »· τοῦτό ἐστιν ἡ τελεία εἰς τὸν θεὸν ὑπακοὴ καὶ ἡ ἀγάπη.

Εἰς τὸν Ἰωσήφ ἡ ψυχὴ ἐξουσιάζει, τὸ σῶμα δουλεύει· εἰς τὸν Ἰωσήφ λοιπὸν βλέπεις τῆς σωφροσύνης τὴν ἀρετὴν, ὅταν νικᾷ τοὺς πειρασμοὺς τῆς Αἰγυπτίας· εἰς αὐτὸν βλέπεις τὴν φρόνησιν καὶ τὴν πρόνοιαν, ὅταν οἰκονομῇ τὴν ἀκαρπίαν τῆς Αἰγύπτου· βλέπεις τὴν δικαιοσύνην, ὅταν σιτομετρῇ εἰς πάντας καὶ οὐδένα ἐγκαταλείπῃ· βλέπεις τὴν ἀμνησικακίαν, ὅταν λέγῃ πρὸς τοὺς πωλήσαντας αὐτὸν ἀδελφοὺς καὶ τρέμοντας τῆς μνησικακίας τὴν ἐκδίκησιν· αὐτ. 20. » Μὴ φοβεῖσθε, ἐγὼ διαθρέψω ὑμᾶς, καὶ » τοὺς οἴκους ὑμῶν· καὶ παρεκάλεσεν αὐ- » τούς, καὶ ἐλάλησεν αὐτῶν εἰς τὴν » καρδίαν ».

Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἰώβ ἐστὶν ἡ κυρία καὶ ἡ δέσποινα, τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐστὶ δούλος καὶ ὑπηρετῆς· ὅθεν εἰς αὐτὸν βλέπομεν τόσῃ ἀνδρείαν ἐναντίον εἰς τὰς αἰφνιδίους καὶ ὑπερβολικὰς δυστυχίας, τόσῃ μεγαλοψυχίαν εἰς τὴν ἐσχάτην πτωχείαν καὶ ἀπορίαν, τόσῃ ὑπομονὴν εἰς τὴν ἀσθένειαν καὶ εἰς τὰς πληγὰς καὶ ὀδύνας, ὥστε φαίνεται ἡμῖν, ὅτι ὁ Ἰώβ οὐ φορεῖ σάρκα καὶ σῶμα, ἀλλ' ἐστὶν ἄσαρκος καὶ ἀσώματος.

Ἐὰν ἐρευνήσῃς τὴν ζωὴν καὶ τὸ πολίτευμα τῶν προφητῶν, τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων, τῶν ὁσίων, πάντων τῶν ἁγίων, βλέπεις καὶ γνωρίζεις πόση ἐστὶν ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς, καὶ πόσα εἰσι τὰ ἔργα αὐτῆς, καὶ πόσον διαφέρει ὁ ἄνθρωπος τῶν ἀλόγων ζώων. Ποῦ εἶδες, ἢ ποῦ ἀνέγνως, ἢ ποῦ ἤκουσας εἰς τὰ ἄλογα ζῶα ἢ δικαιοσύνην, ἢ σωφροσύνην, ἢ μεγαλοψυχίαν, ἢ φιλοξενίαν, ἢ αἰσθησιν ὅτι ἐστὶ θεός, ἢ ἴχνος ἀγάπης καὶ ὑπακοῆς εἰς αὐτόν;

Ὅταν δὲ ἀκολουθήσῃ τὸ ἐναντίον, ἤγουν ὅταν ἡ ψυχὴ ὑποδουλώσῃ τὴν θέλησιν αὐτῆς εἰς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ σώματος, καὶ ὑποτάξῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς εἰς τῆς σαρκὸς τὰ πάθη, ὅταν, λέγω, τὸ σῶμα ἀρπάξῃ τῆς ψυχῆς τὴν κυριότητα, καὶ καταστήσῃ τὴν δέσποιναν, ἤγουν τὴν ψυχὴν, δούλην αὐτοῦ, τότε ἀποσβέννυται τῆς ψυχῆς τὸ κάλλος, καὶ μαραίνεται ἡ ὠραιότης, καὶ ἐκλείπει ἡ μεγαλοπρέπεια, καὶ ἀφανίζονται τὰ ἔργα αὐτῆς, τότε οὐδὲν ἄλλο βλέπεις εἰμὴ σῶμα, σάρκα, πάθη, τότε οὐδὲν ἄλλο βλέπεις εἰμὴ τὴν δολιότητα τῆς ἀλώπεκος, τοὺς μετασχηματισμοὺς

Ψαλ. 48,
12.

τοῦ χαμαιλέοντος, τὰς ἀρπαγὰς τοῦ ἰερα-
κος, τὴν ὠμότητα τοῦ λέοντος, τὴν μνησι-
κακίαν τῆς καμήλου, τὴν κοιλιοδουλείαν
καὶ τὸν βόρβορον τοῦ χοίρου, τότε ἔργον
ψυχῆς οὐδόλως φαίνεται, οὐ βλέπεις ἄνθρω-
πον λογικόν, ἀλλὰ ζῶον ἄλογον, διότι αὐ-
τὸς ἐξέπεσε τοῦ ὕψους τῆς τιμῆς, εἰς τὴν
ὁποίαν ὁ θεὸς αὐτὸν ὕψωσε καὶ κατεστάθη
ὅμοιος τοῖς ἀλόγοις ζώοις· οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ
λόγος τοῦ ἱεροψάλτου Δαβὶδ « Ἄνθρωπος,
» ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη
» τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνόητοις, καὶ ὠμοιώθη
» αὐτοῖς ».

Ψυχὴ μου παναθλία, πῶς οὐ γνωρίζεις
τὴν θείαν σου εὐγένειαν; πῶς φαίνεσαι
ποσοῦτον ἀχάριστος εἰς ἐκεῖνον τὸν πανά-
γαθον εὐεργέτην, ὅστις ἔδωκέ σοι τόσα
προτερήματα, ὅστις ἐπλούτισέ σε διὰ
ποσούτων δωρεῶν καὶ χαρίτων; πῶς ἐέρ-
γεις καὶ δίδως τὴν θέλησίν σου εἰς τὴν ἐξου-
σίαν τοῦ δούλου σου, καὶ τὴν δεσποτείαν
σου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ σου; πῶς κα-
ταδέχεσαι καὶ γίνεσαι δούλη τοῦ δούλου σου
καὶ ὑπηρετεῖς τὸν ὑπηρέτην σου; θέλγει σε
αληθῶς τὸ σῶμα διὰ τῆς θανατηφόρου τῶν

ἡδονῶν γλυκύτητος, καταφλογίζει σε ἀλη-
θῶς διὰ τοῦ ὀλεθρίου πυρός τῶν ἰδίων πα-
θημάτων· ἀλλὰ σὺ ἐδιδάχθης καὶ ἔμαθες,
ὅτι, ἐὰν μὲν νικήσης, σώζεις σεαυτὴν καὶ
τὸ σῶμα, ἐὰν δὲ νικηθῆς, κολάζεις σεαυ-
τὴν καὶ ἐκεῖνο· ἔχεις τὸ αὐτεξούσιον, ἔχεις
τὴν παρὰ θεοῦ δοθεῖσάν σοι δύναμιν, ἐτοι-
μός ἐστι πρὸς βοήθειάν σου τοῦ πανοικτίρ-
μονος θεοῦ ἢ δραστήριος χάρις· ἀνάστα λοι-
πόν, τί καθεύδεις; τὸ πότε μέλλεις χωρι-
σθῆναι ἀπὸ τοῦ σώματός σου; ἐστὶν ἀγνώ-
ριστον καὶ ἄδηλον· οὐκ οἶδας οὐδὲ τὴν ἡμέραν,
οὐδὲ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ θεὸς χωρίζει σε
ἀπὸ τοῦ σώματός σου· μετὰ δὲ τὸν χωρισμόν
σου ἐλπὶς διορθώσεως ἢ μετανοίας οὐδεμία·
ἕως πότε λοιπόν κατάκεισαι, ἕως πότε
δουλεύεις τὴν δουλείαν τῆς αἰωνίου σου κα-
ταδίκης; ἀνάστα, ἀνάλαβε τὴν δεσποτείαν
σου, ὑπόταξον τὸν δούλόν σου, τελείωσον
τὸ ἔργον σου, ἵνα σὺν αὐτῷ τῷ δούλῳ σου
εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα τῆς θείας δόξης,
εἰς τὰς λαμπρότητας τῶν ἀγίων, εἰς τὴν
βασιλείαν τὴν αἰώνιον, ἣν « ἀπὸ καταβολῆς
» κόσμου » ἡτοίμασέ σοι ὁ πανυπεράγαθος
θεός, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πλάσας σε. Ἀμήν.